

Kulttuuri- ja kielitietoinen hoitotyö Etelä-Pohjanmaalla -hanke järjesti onnistuneen koulutuspäivän sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille

27.11.2024

Kulttuuri- ja kielitietoinen hoitotyö Etelä-Pohjanmaalla-hankkeen yhtenä osatavoitteena on työnantajaorganisaatioiden kulttuuri- ja kielitietoisuuden lisääminen. Hanketoimijat järjestivät lokakuussa 2024 koulutuspäivän alueen sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille teemalla: ”Tukea ulkomaalaistaustaisen sairaanhoitajaopiskelijan ohjaamiseen – yhdessä kohti onnistumisia.” Tilaisuuteen osallistui yli 30 aiheesta kiinnostunutta opiskelijaohjaajaa ja esihenkilöä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta ja yksityiseltä sektorilta.

Kuva 1. Kulttuuri- ja kielitietoinen hoitotyö Etelä-Pohjanmaalla -hankkeen toteuttaman koulutuspäivän aikana kuultiin puheenvuoroja mm. monikulttuurisessa työyhteisöissä toimimisesta. Kuvassa (vas.) Anne Isoniemi, koulutusvastaava Hyvä EP sekä hankkeen toimijat Terhi Voltti, Binu Acharya ja Alice Suominen. (kuva Terhi Voltti)(kuva: Terhi Voltti, 2024).

Tarina rohkeudesta ja sinnikkyydestä

Koulutuspäivän avasi Alice Suominen puheenvuorollaan ”Minun polkuni Suomeen – tarina rohkeudesta ja sinnikkyydestä.” Filippiiniläissyntyinen Suominen saapui Seinäjoelle noin kaksi vuotta sitten ja valmistui ensimmäisestä Seinäjoen ammattikorkeakoulun Top-Up-ohjelmasta sairaanhoitajaksi. Tällä hetkellä hän työskentelee vakituisena sairaanhoitajana ikäihmisten parissa ja toimii Kulttuuri- ja kielitietoinen hoitotyö Etelä-Pohjanmaalla -hankkeessa vertaismentorina uusille opiskelijoille. Mentorointityössään hän ohjaa opiskelijoita sekä kulttuuriin että opintoihin liittyvissä kysymyksissä.

Alice kuvaili, kuinka suomalainen luonto, korkeatasoinen koulutus ja turvallinen ympäristö houkuttelivat hänet Suomeen. Seinäjoella hän on rakentanut uuden elämän, solminut ystävyyssuhteita ja oppinut suomen kieltä. Alice painotti, että sopeutuminen on kaksisuuntainen prosessi: uuden kulttuurin omaksuminen ja oman kulttuurin piirteiden säilyttäminen voivat rikastuttaa molempia osapuolia. Hän uskoo, että kokemusten ja ideoiden jakaminen tuo uusia näkökulmia työelämään ja edistää kehittymistä niin henkilökohtaisella kuin työyhteisönkin tasolla. Alicen esitys päättyi rohkaiseviin sanoihin: “Olemme täällä oppiaksemme, kasvaaksemme ja antaaksemme jotain omaa.” Huomionarvoista on, että Alice piti koko esityksen suomen kielellä.

Kulttuuritietoisen ohjauksen merkitys monikulttuurisessa työyhteisössä

Koulutuspäivän asiantuntija FT Päivi Vartiaisen mukaan työyhteisöjen monimuotoisuuden lisääntyessä kulttuuritietoisen ohjauksen merkitys korostuu. Kulttuuritietoinen ohjaaja tunnistaa ja ymmärtää eri kulttuuritaustoja sekä mukauttaa viestintää ja vuorovaikutusta tukemaan opiskelijan sopeutumista ja oppimista. Tällainen lähestymistapa vähentää etnosentrisyyttä eli oman kulttuurin näkemistä muita ylempiarvoisena.

Vartiainen muistutti, että monikulttuurisen työyhteisön integraatio on kaksisuuntainen prosessi. Tämä tarkoittaa, että sekä ulkomaalaistaustainen työntekijä että vastaanottava työyhteisö mukautuvat toisiinsa. Uusi työntekijä oppii sopeutumaan uuteen kulttuuriin, mutta samalla työyhteisön on oltava valmis tarkastelemaan omia käytäntöjään ja muokkaamaan niitä tarvittaessa. Esimerkiksi kielitietoisuus työyhteisössä voi auttaa ylittämään kielellisiä esteitä. Tämä edellyttää tietoisuutta siitä, että kielitaito kehittyy vähitellen ja että oppimisen tukeminen on kaikkien vastuulla (Kielibuusti, 2023). Vartiainen korosti, että kulttuurinen moninaisuus on työyhteisölle voimavara, kun siihen suhtaudutaan avoimesti. Kulttuuritietoinen ohjaus auttaa rakentamaan työyhteisöjä, joissa kaikkien taustat huomioidaan tasapuolisesti ja joissa jokainen voi kokea itsensä arvostetuksi.

Kulttuurishokki työyhteisössä

Vartiainen avasi myös kulttuurishokin ilmiötä, joka saattaa ilmetä ulkomaalaistaustaisen työntekijän tai opiskelijan tullessa työyhteisöön. Kulttuurishokki alkaa usein innostuneella kuherruskuukaudella, jossa kaikki uusi koetaan ihmeellisenä ja kiehtovana. Kuherruskuukautta seuraa kriisivaihe, jossa työyhteisön uudet tavat ja kielimuuri aiheuttavat turhautumista ja vieraantumista. Lopulta sopeutumisvaiheessa ulkomaalaistaustainen työntekijä oppii tasapainottelemaan oman ja uuden kulttuurin välillä. Työyhteisön tuki on kulttuurishokin prosessissa keskeistä. Vartiainen painotti, että opiskelijan tai uuden työntekijän ammatillisen osaamisen tunnistaminen ja kielitaitoon liittyvien haasteiden huomioiminen auttavat häntä sopeutumaan paremmin. Yhteisöllisyyden ja epävirallisten kohtaamisten, kuten taukojen ja kahvihetkien, hyödyntäminen vahvistaa molemminpuolista vuorovaikutusta ja yhteenkuuluvuutta.

Esityksensä päätteeksi Vartiainen tiivisti, että onnistunut kulttuuritietoinen ohjaus lisää paitsi työntekijöiden hyvinvointia myös työyhteisön innovatiivisuutta ja tuottavuutta. Monikulttuuristen työyhteisöjen arvostaminen ja tukeminen ovat keinoja vastata työvoimapulaan ja edistää työelämän tasa-arvoa.

Selkopuheella selkenee

Toinen koulutuspäivän asiantuntijoista, FM Sanna-Leena Knuuttila, käsitteli selkokielen merkitystä ja sen soveltamista erityisesti opiskelijaohjauksen ja hoitotyön kontekstissa. Selkokieli on mukautettu kielimuoto, jossa kielen rakenteet, sanasto ja ilmaisut on yksinkertaistettu, jotta sisältö on helpommin ymmärrettävää. Tämä kielimuoto on suunnattu henkilöille, joilla on vaikeuksia ymmärtää yleiskieltä.

Knuuttila korosti, että selkokielestä hyötyvät monet ryhmät, kuten kehitysvammaiset, ikääntyneet, maahanmuuttajat sekä henkilöt, joilla on ADHD, lukivaikeuksia tai muita kognitiivisia haasteita. “Selkokieli ei ole vain viestintäkeino, vaan se edistää tasa-arvoa ja mahdollisuutta osallistua yhteiskuntaan,” Knuuttila painotti.

Selkopuheen keinot ja vuorovaikutuksen parantaminen

Knuuttila esitteli käytännönläheisesti selkopuheen keinoja, jotka tukevat vuorovaikutusta hoitotyössä. Hän painotti rauhallisen puhetavan, lyhyiden ja selkeiden lauseiden sekä konkreettisten sanojen merkitystä. Lisäksi eleet ja ilmeet voivat toimia tukena, kun pyritään varmistamaan viestin perillemeno. Selkopuheen onnistumisessa keskeistä on vuorottelu, eli keskustelun sujuva rytmittäminen. Selkeä vuorottelu auttaa molempia osapuolia pysymään tilanteessa mukana ja vähentää väärinymmärryksiä. Ohjaustilanteissa on tärkeää, että keskustelua johdetaan tietoisesti ja aikaa annetaan riittävästi vastauksille ja kysymyksille. Ymmärrettävä viestintä edistää myös luottamuksen syntymistä

Koulutuspäivä koettiin hyödyllisenä

Koulutuspäivän aikana osallistujat pääsivät keskustelemaan ja jakamaan ajatuksia liittyen koulutuspäivän teemoihin. Pienryhmätyöskentelyä pidettiin hyvänä keinona tuoda esiin sekä onnistumisen kokemuksia että haasteita, joita on tullut esiin monikulttuurisessa työyhteisöissä. Alice Suomisen puheenvuoro uuteen kulttuuriin muuttamisesta koettiin erittäin inspiroivaksi, sillä se toi esiin sen, että meillä kaikilla on oma tausta ja tarina. Lisäksi osallistujat kertoivat koulutuksen avartaneen heidän ajatteluansa ja tuoneen konkreettisia keinoja esimerkiksi selkokielen käyttämiseen.

Alla suoria lainauksia osallistujien palautteista:

> Koulutus antoi paljon ajattelemisen aihetta. Varsinkin osio, missä puhuttiin kulttuurisista eroista ja niiden vaikutuksista käyttäytymiseen työelämässä oli tosi mielenkiintoinen. Avasi silmiä paljon.
>
> Selkopuhe on hyvä muistutus kaikkeen puhumiseen ja potilasohjaamiseen. Alicen esitys oli tosi hyvä, muistuttaa miltä tuntuu olla eri kulttuurista.
>
> Opettelen kysymään enemmän, olettamaan vähemmän, ottamaan mukaan kaikkeen ja kertomaan enemmän vielä myös itsestäänselvyyksiä.
>
> Sain hyvin tietoa tulevan opiskelijan kulttuurista, tavoista jotka erilaisia kuin meillä Suomessa. Tämä tieto hyödyttää paljonkin jottemme ole käytännön työssä sitten törmäyskurssilla ja tiedämme jo etukäteen miksi opiskelija toimii tietyllä tavalla kun omassa maassa tehty tietyllä tavalla.

Artikkeli on valmisteltu osana Kulttuuri- ja kielitietoinen hoitotyö Etelä-Pohjanmaalla -hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama. Haluamme kiittää rahoittajaa hankkeen ja artikkelin rahoittamisesta. Lisätietoa hankkeesta https://projektit.app-staging.seamk.hion.dev/hyvinvointi-ja-luovuus/careep/**Terhi Voltti**
lehtori, projektipäällikkö, Kulttuuri- ja kielitietoinen hoitotyö Etelä-Pohjanmaalla -hanke
SeAMK

Lähteet

Kielibuusti. (7.6.2024). *Kielitietoisen työyhteisön portaat.*https://www.kielibuusti.fi/fi/tyonantajat/monikielinen-tyopaikka/kielitietoisen-tyoyhteison-portaat

Knuuttila, S-L. (30.10.2024). *Selkokielellä selkenee*. [PowerPoint-esitys].

Vartiainen, P. (30.10.2024). *Yhdessä kohti monikulttuurista hoitotyön työyhteisöä*. [PowerPoint-esitys].

asiasanat: kulttuuritietoisuus, kielitietoisuus, opiskelijaohjaus

Kuva: Kuvassa (vas) Anne Isoniemi, koulutusvastaava Hyvä EP sekä hankkeen toimijat Terhi Voltti, Binu Acharya ja Alice Suominen. (kuva Terhi Voltti)